

Zaterdagmiddag, half vijf.

De telefoon gaat, het nummer is verborgen. Een mij onbekende man aarzelt even voor hij zijn naam noemt en verontschuldigt zich meteen voor zijn haperende stem. Hij belt over zijn vader, die hoogbejaard is en in een overvol en vervuild huis woont. Hij verontschuldigt zich opnieuw en steekt een sigaret op voor zijn zenuwen. De man heeft mijn nummer “ergens op internet” gevonden en heeft nu eindelijk moed genoeg om te bellen. Ik zeg dat het fijn is dat hij belt, en vraag waar ik hem mee kan helpen.

Dan volgt er een stortvloed aan woorden en af en toe een hartgrondige vloek tussendoor. Zijn vader woont alleen in een rijtjeswoning, die in de loop van de jaren steeds voller is geslibd met spullen, papieren, dozen en allerlei geërfde spullen uit de familie. De woning is daarnaast ook ontzettend vuil, zegt de zoon. Overal ligt bedorven eten, het aanrecht is al zeker 15 jaar niet meer schoongemaakt. Vader heeft nog een hondje, dat flink vermagerd is, en eigenlijk alleen in de achtertuin zijn behoefte doet. Vader staat niet open voor hulpverlening, hij wil alleen hulp bij het aanvragen van een energietoeslag. Verder houdt hij de deur potdicht voor iedereen die het beste met hem voorheeft.

De zoon moet even op adem komen, ik hoor hoe zijn stem trilt. Hij maakt zich zorgen om zijn vader, wil niet dat de oude man zijn laatste jaren in zo'n ongezonde en onveilige omgeving slijt, en hij maakt zich ook zorgen om de bureu. In het huis werkt de verlichting niet meer goed, dus wat als vader kaarsen gaat gebruiken? Zoon ziet het horrorscenario al voor zich. Hij maakt zich zoveel zorgen dat zijn eigen gezondheid er inmiddels ook onder lijdt. Hij is enorm gespannen, kan zich op zijn werk niet goed meer concentreren. Onlangs hebben zijn collega's een ambulance laten komen, omdat hij ineens ging hyperventileren en daarna flauwviel. Hij kán niet meer en hoopt verschrikkelijk dat ik hem verder op weg kan helpen.

Ik bedank hem voor zijn openhartigheid en vertrouwen. Het valt niet mee om zo'n verhaal te vertellen tegen iemand die je helemaal niet kent. Het is wel aan de telefoon, dat scheelt natuurlijk, maar toch...het zijn zeer persoonlijke ervaringen, angsten en zorgen. Ik stel wat vragen, over contacten met de huisarts van zijn vader (waar hij geen contact mee mag opnemen). Zoon heeft gebeld met de verpleegafdeling waar zijn vader lag na een operatie, maar die wilden hem in verband met de privacywetgeving niet te woord staan. Hij zoekt een ingang om zijn verhaal te doen, en dat iemand, wie dan ook, hem bijstaat in zijn bijna onmogelijke taak om zijn vader in veiligheid te brengen. De zorginstanties met wie hij heeft gebeld, inclusief de huisarts, willen niet op huisbezoek komen, ondanks de zorgen van de zoon dat vader in zo'n vervuilde omgeving eigenlijk niet goed kan herstellen van zijn ingreep. Zoon is tijdens het ziekenhuisverblijf van vader in diens woning geweest om andere kleding op te halen en is zich helemaal rot geschrokken toen hij in zijn eentje de hele woning kon bekijken zonder dat vader hem dat kon beletten. Bij thuiskomst, zegt de zoon moeizaam, heeft hij zich een enorm stuk in zijn kraag gedronken van schrik en wanhoop.

Bemoeizorg is het eerste dat me te binnen schiet. Als de oude man de deur voor niemand opendoet, en zelfs zijn zoon nauwelijks toelaat tot de woning, is heel veel geduld nodig, en de creativiteit van mensen die alles op alles zetten om het vertrouwen te winnen. Ik geef hem wat namen van organisaties bij hem in de buurt. Zoeken naar een professional organizer heeft in dit stadium nog geen enkele zin, dus daar steek ik geen energie in.

Wat ik verder absoluut noodzakelijk vind, is dat de zoon ook voor zichzelf hulp gaat zoeken. Ik raad hem aan naar zijn eigen huisarts te gaan, en daar het verhaal te vertellen. Hij zegt dat hij zich overspannen voelt, op het randje van een burn-out, en dat wil hij natuurlijk voorkomen. Hij kan het IJsbrekerformulier meenemen om het gesprek gemakkelijker te maken en uitleggen hoe vol en vuil de woning is, zodat de huisarts begrijpt in welke situatie de zoon zich bevindt. Als “het emmertje met

energie” van de zoon leeg is, kan hij zichzelf niet helpen, en zijn vader al helemaal niet. Ik vertel hem ook dat hij een tijdje met zijn vader niet over de spullen moet praten. Dat leidt bij allebei tot grote spanning en komt hun relatie niet ten goede. Als hij het kan opbrengen om buiten de deur contact te hebben met zijn vader, om samen ergens koffie te gaan drinken, of om hem op te bellen voor een gezellig praatje is dat prima. Als dat hem eveneens spanning oplevert, kan hij dat ook beter een tijdje niet doen. Zijn vader is wilsbekwaam, en het is zijn manier van leven. De lijdensdruk van vader is nog niet hoog genoeg om hulp van zijn zoon of iemand anders te accepteren.

Er was een tijd dat ik ervan overtuigd was dat familieleden een belangrijke rol konden en moesten spelen bij de begeleiding van mensen met een verzamelstoornis. Daar denk ik nu anders over. Zeker als er sprake is van trauma en verstoorde relaties, zou het familielid eerst voor zichzelf moeten zorgen. Het heeft geen zin als zij er ook aan onderdoor gaan. Zij zijn niet de oorzaak van de verzamelstoornis, en hoeven ook niet voor de oplossing te zorgen. Begeleiding van professionals bij de verzamelstoornis werkt echt beter, en áls de familie wil helpen, kan dat vooral op het sociale vlak liggen, het voorkomen van vereenzaming.

Het klinkt hard, zeg ik tegen de zoon, maar je vader gaat op zijn leeftijd niet meer veranderen. Je kunt van hem niet verwachten dat hij de deur wagenwijd openzet en zijn spullen gaat uitzwaaien of dat hij nog huishoudelijke vaardigheden aanleert en zijn eigen aanrecht schoon kan houden. Je mag in Nederland heel ver gaan in hoe jij je eigen leven leidt zonder dat er ingegrepen wordt. Ik ben met de zoon eens dat de situatie van zijn vader heel erg zorgelijk is, maar dat de zoon daar op dit moment zélf niks aan kan veranderen.

In mijn netwerk vraag ik om namen en adressen die zouden kunnen helpen. Er komt snel antwoord met mogelijkheden. De zoon zou mij nog mailen, zodat ik hem die informatie kan geven. Maar de mailbox blijft leeg. Zijn telefoonnummer heb ik niet. En hij zal toch echt zelf nog die kleine stap moeten zetten. Ik hoop dat hij snel mailt, er zijn mensen die kunnen en willen helpen!

Hilde Verdijk

Yourganize

Coauteur “Hoarding, opruimen en ordenen met problematische verzamelaars” Boom uitgeverij 2023